

Про доповнення Інформаційного листа Вищого господарського суду України від 15.03.2011 № 01-06/249 "Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів"

(Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 20.04.2015 № 01-06/631/15)

На доповнення Інформаційного листа Вищого господарського суду України від 15.03.2011 № 01-06/249 "Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів" доводимо до відома правові позиції Верховного Суду України, викладені у постановках, прийнятих за результатами перегляду судових рішень господарських судів у порядку, передбаченому розділом XII² Господарського процесуального кодексу України, у спорах, що виникають:

1) з питань захисту права власності:

- за змістом статті 392 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) позов про визнання права власності на майно подається власником тоді, коли в інших осіб виникають сумніви щодо належності йому цього майна, коли створюється неможливість реалізації позивачем свого права власності через наявність таких сумнівів чи внаслідок втрати правовстановлюючих документів. Звернення з позовом про визнання права власності можливе лише за умови, що особи, які не визнають, заперечують та/або оспорюють право власності, не перебувають із власником у зобов'язальних відносинах, оскільки передумовою для застосування зазначеної статті 392 ЦК України є відсутність іншого, окрім зазначеного, шляху для відновлення порушеного права (постанова від 23.12.2014 № 5011-74/9393-2012);

- орган, уповноважений здійснювати державну реєстрацію права власності на нерухоме майно, вчиняє відповідні дії тільки в межах чинного законодавства і не перебуває з позивачем у правовідносинах щодо здійснення ним прав володіння, користування та розпорядження майном, стосовно якого заявлено позовні вимоги про визнання права власності, не оспорує та не претендує на таке право, а отже, не може бути стороною у справі (постанова від 23.12.2014 № 30/58);

2) з відносин страхування:

- за регресними зобов'язаннями винної особи до страховика перебіг позовної давності починається від дня виконання основного зобов'язання, а

саме з дня виплати страхового відшкодування страховиком (постанова від 25.02.2015 № 910/177/14);

3) з корпоративних правовідносин:

- відповідно до вимог чинного законодавства загальні збори учасників визнаються правомочними, якщо в них беруть участь учасники, які мають відповідно до статуту товариства більш як 60 відсотків голосів, що визначаються на підставі переліку учасників у день проведення загальних зборів, а не фактичної участі учасників у прийнятті загальними зборами рішень; прийняття загальними зборами рішення за відсутності кворуму для проведення зборів та прийняття рішень є безумовною підставою для визнання недійсним рішення зборів (постанова від 09.12.2014 № 7/5005/6871/2012);

- відповідно до положень частин першої, другої статті 16, частин першої, другої статті 203 ЦК України, статті 167 Господарського кодексу України (далі – ГК України), пункту 4 частини першої статті 12 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) та з урахуванням положень статуту господарського товариства акціонер (учасник) цього товариства має право оспорити договір, вчинений товариством, якщо обґрунтовує відповідні позовні вимоги порушенням його корпоративних прав (постанова від 21.01.2015 № 911/2089/14);

- господарське товариство не зобов'язане надавати учаснику товариства запитувану ним інформацію у вигляді ксерокопій документів; законодавством лише встановлено обов'язок товариства надавати його учаснику для ознайомлення визначену законом інформацію, з якої він має право робити виписки, фотографії, копії (постанова від 21.01.2015 № 911/1551/14);

- права учасника господарського товариства, пов'язані з правом участі в товаристві, не є особистими немайновими правами, тому позовні вимоги про визнання недійсним рішення загальних зборів учасників господарського товариства не належали до вимог, на які відповідно до статті 83 Цивільного кодексу УРСР не поширювалася позовна давність. До таких позовів застосовуються правила про позовну давність (постанова від 04.02.2015 № 902/1699/13);

4) з договору поруки:

- надання банком позичальнику відстрочки погашення основного боргу строком на 6 місяців без продовження строку дії кредитного договору не збільшує обсягу відповідальності самого поручителя, а тому не є підставою для припинення поруки в розумінні частини першої статті 559 ЦК України (постанова від 23.12.2014 № 916/101/14);

5) у сфері земельних правовідносин:

- відповідно до положень статей 24, 25 Закону України «Про оренду землі», статті 143 Земельного кодексу України підставою розірвання договору оренди земельної ділянки є саме використання орендарем землі не за цільовим призначенням, тобто з іншою метою, ніж та, що встановлена договором, а не той факт, що будівельні роботи на відповідній ділянці не було розпочато (постанова від 21.01.2015 № 910/16306/13);

6) у зв'язку із завданням шкоди:

- згідно зі статтею 22 ЦК України та статтею 224 ГК України покладення на особу обов'язку відшкодування збитків у вигляді упущеної вигоди можливе тільки за умови реальної можливості одержання доходу особою, яка вважає, що їй завдано шкоди (постанова від 09.12.2014 № 5023/4983/12);

7) у зв'язку із набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави:

- стаття 1212 ЦК України застосовується лише в тих випадках, коли безпідставне збагачення однієї особи за рахунок іншої не може бути усунуто за допомогою інших, спеціальних способів захисту. Зокрема, у разі виникнення спору стосовно набуття майна або його збереження без достатніх правових підстав, договірний характер правовідносин виключає можливість застосування до них судом положень статті 1212 ЦК України (постанова від 25.02.2015 № 910/1913/14);

8) з договору поставки:

- день фактичної поставки товару не включається до періоду часу, за який може здійснюватися стягнення пені за порушення строку поставки, оскільки день належного виконання зобов'язання не є днем його прострочення (постанова від 15.01.2015 № 910/23600/13);

9) у розгляді справ про банкрутство:

- Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» встановлено обов'язковість долучення до заяви про затвердження мирової угоди тексту цієї мирової угоди та не визначено обов'язку суду викладати у резолютивній частині ухвали про затвердження мирової угоди повний текст затвердженої мирової угоди (постанова від 15.01.2015 № 6/354-07);

- положення Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та норми ГК України не містять будь-яких заборон щодо визнання банкрутом Державної спеціалізованої (воєнізованої) аварійно-рятувальної служби Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій (постанова від 18.02.2015 № 44/621-б);

10) у вирішенні питань, пов'язаних із застосуванням позовної давності:

- з аналізу частини першої статті 261, статті 267 ЦК України, частин першої, другої, четвертої статті 29 ГПК України вбачається, що положення закону про початок перебігу позовної давності поширюється також на звернення прокурора до суду із заявою про захист інтересів держави.

Крім того, до вимог про оскарження рішення органу місцевого самоврядування (про надання земельної ділянки в оренду) та до вимог про визнання незаконним договору оренди землі (укладеного на підставі рішення райради) має бути застосовано положення про позовну давність відповідно до того нормативно-правового акта, який був чинним на момент виникнення

відповідних правовідносин; в даному випадку – до вимог про оскарження рішення – Цивільний кодекс УРСР, а до вимог про визнання незаконним договору оренди землі – ЦК України, зважаючи на триваючий характер договірних правовідносин (постанова від 23.12.2014 № 916/2414/13);

- відповідно до частини першої статті 259 ЦК України позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін. Договір про збільшення позовної давності укладається у письмовій формі (постанова від 23.12.2014 № 907/1214/13);

11) у вирішенні питань, пов'язаних із здійсненням виконавчого провадження:

- вплив строку, наданого для добровільного виконання рішення суду, сам по собі не є достатньою підставою, з якою законодавець пов'язує стягнення виконавчого збору з боржника: виконавчий збір стягується на підставі постанови державного виконавця, якщо боржником в установленій для цього строк рішення добровільно не виконано, а державним виконавцем вчинено дії, спрямовані на його примусове виконання (постанова від 28.01.2015 № 924/205/13-г).

Голова Вищого
господарського суду України

Б. Львов